

Wprowadzenie

Kodeks Etyki Uniwersytetu Warszawskiego wyraża wartości i aspiracje wszystkich osób tworzących społeczność Uczelni, a także z nią współpracujących. Jest to społeczność otwarta na różnorodność i dająca możliwości rozwijania talentów i wrażliwości. Każda osoba przyłączająca się do wspólnoty Uniwersytetu Warszawskiego akceptuje te ideały i wartości oraz podejmuje dobrowolne zobowiązanie do ich respektowania w swoim postępowaniu.

Fundamentem Kodeksu jest poszanowanie nienaruszalnej godności każdego człowieka, wolności i równości wszystkich ludzi, tolerancji dla odmienności poglądów, przekonań i tradycji połączone z braniem odpowiedzialności za głoszone poglądy i podejmowane działania. Kodeks nie jest i nie może być wyczerpującym katalogiem standardów postępowania. Zawiera najważniejsze normy mające zastosowanie w głównych obszarach działania Uniwersytetu: prowadzenia badań naukowych, edukacji oraz w relacjach składających się na codzienne życie naszej wspólnoty i współpracę z otoczeniem. Kierowanie się tymi normami wymaga namysłu i rozwagi, w czym kluczową rolę odgrywa gotowość do brania odpowiedzialności za własne decyzje i opinie.

Kodeks nie zawiera sankcji za naruszenia jego postanowień. Jego zadaniem nie jest dyscyplinowanie, ale kształtowanie wzorców postępowania wszystkich osób tworzących wspólnotę Uniwersytetu Warszawskiego.

Kodeks Etyki Uniwersytetu Warszawskiego

My, osoby współtworzące wspólnotę Uniwersytetu Warszawskiego, świadome, że standardy etyczne stanowią integralną część aktywności badawczych i dydaktycznych, przywiązane do wspólnych wartości i ideałów:

1. Szanujemy przyrodzoną i nienaruszalną godność każdego człowieka.
2. Respektujemy standardy równego traktowania, tworzymy przestrzeń wolną od dyskryminacji lub stygmatyzacji z jakiegokolwiek przyczyny.
3. W granicach wyznaczonych przez szacunek dla godności i równości, kierujemy się tolerancją dla odmiennych poglądów, punktów widzenia, postaw, przekonań lub tradycji kulturowych. Tworzymy wspólnotę, w której wszystkie osoby, mają równe możliwości uczestnictwa, rozwoju i bycia traktowanymi z szacunkiem. Różnorodność traktujemy jako bogactwo i źródło rozwoju każdego człowieka oraz całego Uniwersytetu, a komunikację jako podstawowe narzędzie rozwiązywania sporów.
4. Podejmujemy działania na rzecz dobra ludzi, środowiska przyrodniczego i zrównoważonego rozwoju.
5. Szanujemy wolność zdobywania wiedzy, prowadzenia badań, dyskusji i wymiany poglądów.
6. Dążymy do rozwoju wiedzy zgodnie z wymogami metodologii naukowych, zasadami etyki w nauce i rzetelności badawczej.
7. Bierzymy odpowiedzialność za głoszone przez siebie poglądy i proponowane interpretacje zarówno w ramach aktywności akademickich, jak i poza nimi.
8. Wypełniamy swoje obowiązki sumiennie, dbając o dobro wspólne uniwersytetu, jego wizerunek, wiarygodność i dobre imię. Przyczyniamy się do realizacji misji i odpowiedzialności naszej uczelni wobec społeczeństwa.

W celu poszanowania tych ideałów i wartości podejmujemy następujące zobowiązania:

1) Relacje osobiste między osobami współtworzącymi wspólnotę Uniwersytetu

1. Każda osoba współtworząca wspólnotę UW odnosi się do innych z szacunkiem, unika niestosowności w słowach i zachowaniu.
2. Każda osoba współtworząca wspólnotę UW wypełnia swoje obowiązki, nie ulegając wpływom ani naciskom wynikającym z pokrewieństwa, znajomości lub przynależności np. organizacyjnej, religijnej, politycznej czy narodowej.
3. Osobiste sympatie i antypatie nie mogą wpływać na podejmowane działania merytoryczne.
4. Wszystkie osoby szanują nawzajem swoją prywatność i nie rozpowszechniają informacji na temat życia osobistego innych.

5. Żadna osoba współtworząca wspólnotę UW nie wykorzystuje swojej pozycji ani posiadanej władzy instytucjonalnej dla osiągnięcia personalnej korzyści. Nie wymaga też od osób pozostających w relacji zależności żadnych przysług lub innych działań wykraczających poza ich obowiązki.
6. Niedopuszczalne jest wręczanie i przyjmowanie korzyści majątkowych lub osobistych poza zwyczajowymi upominkami niebudzącymi wątpliwości co do ich symbolicznego charakteru.
7. Wszystkie osoby współtworzące wspólnotę UW szanują prawa innych osób do zachowania równowagi między życiem zawodowym a rodzinnym i prywatnym.
8. Osoby współtworzące wspólnotę UW nie nawiązują i nie utrzymują relacji intymnych z osobami, które są zależne od nich w obszarze służbowym, naukowym lub dydaktycznym.
9. Osoby będące w związku, które znajdują się w zależności służbowej, naukowej lub dydaktycznej, powinny formalnie poinformować o tym przełożonych. Przełożeni podejmują działania mające na celu trwałe usunięcie konfliktu interesów. Konflikt interesów to sytuacja, w której prywatne interesy (finansowe, osobiste) osoby decyzyjnej kolidują z jej obowiązkami zawodowymi lub publicznymi, stwarzając ryzyko, że te prywatne korzyści wpłyną na obiektywne i bezstronne wykonywanie obowiązków.

2) Badania naukowe

Wszystkie osoby prowadzące pracę badawczą przestrzegają następujących zasad:

1. Dążą do uzyskiwania oryginalnych i wartościowych poznawczo wyników naukowych.
2. Wszystkie badania realizują zgodnie z prawem i standardami etycznymi mającymi zastosowanie do badań naukowych.
3. Przestrzegają w badaniach naukowych zasad bezstronności i uczciwości naukowej, zgodnie z wymogami metodologii właściwej dyscyplinie. Rzetelnie przedstawiają wyniki badań, nie ukrywając danych niezgodnych ze stawianą hipotezą, nie pomijając alternatywnych hipotez lub interpretacji.
4. Kierując zespołem badawczym lub sprawując opiekę naukową, inspirują i rozwijają kreatywność osób wchodzących w skład zespołu badawczego, sprzyjają ich osiągnięciom naukowym i wspomagają swoją wiedzą i doświadczeniem. Dbają o przestrzeganie zasad etyki badań naukowych przez cały zespół oraz przestrzegają zasad ustalania współautorstwa publikacji.
5. Prowadzą pełną i rzetelną dokumentację, która pozwala odtworzyć proces badawczy i ocenić jego wiarygodność. Jeśli zobowiązania szczegółowe nie stanowią inaczej, dokumentacja, narzędzia i dane uzyskane w procesie badawczym powinny zostać udostępnione społeczności naukowej po zakończeniu badań.
6. W upowszechnianiu wyników badań kładą nacisk na jakość merytoryczną publikacji i rangę oraz reputację wydawnictwa. Przestrzegają uznanych w środowisku międzynarodowym standardów etycznych publikowania prac naukowych.
7. Rozwijają współpracę naukową na zasadach równości i wzajemności.

8. Sprzeciwiają się upowszechnianiu poglądów sprzecznych z wiedzą naukową, zarówno na forach profesjonalnych jak i publicznych, a także przeciwstawiają się działaniom wynikającym z takich poglądów.
9. Sprzeciwiają się fałszowaniu wyników badań naukowych, nierzetelności w ich upowszechnianiu oraz w ubieganiu się o fundusze badawcze.
10. Unikają konfliktu interesów. W okolicznościach wskazujących na możliwość jego zaistnienia przedstawiają sprawę swoim przełożonym lub innym właściwym jednostkom akademickim lub powstrzymują się od działań, na które może wpływać konflikt interesów.
11. Nie podporządkowują zasad rzetelności i uczciwości naukowej osiągnięciu celów własnych lub grup interesów w życiu akademickim i poza nim. Wyboru kierunku badań nie podporządkowują wyłącznie względom finansowym czy naciskom instytucjonalnym.
12. Dbają o poszanowanie praw własności intelektualnej, w szczególności nie przywłaszczają sobie autorstwa lub współautorstwa cudzego utworu oraz nie rozpowszechniają cudzego utworu w sposób naruszający licencję, na podstawie której został udostępniony. Rzetelnie i wyczerpująco cytują źródła we własnych pracach naukowych.
13. W ocenie dorobku naukowego, projektów badawczych i publikacji kierują się obiektywizmem, bezstronnością, przejrzystością i wiernością faktom, nie uprzywilejowując własnej perspektywy badawczej. Przygotowują recenzje, ekspertyzy oraz opinie dorobku i prac naukowych innych osób lub instytucji w sposób rzetelny, bezstronny i terminowy.
14. Formułując krytyczne opinie na temat dorobku naukowego innych osób – w formalnych recenzjach, w ocenach wygłaszanych na posiedzeniach gremiów uniwersyteckich lub publikowanych w mediach – nie deprecjonują osób tworzących ten dorobek i stosują wyłącznie kryteria merytoryczne.

3) Dydaktyka

Prowadzenie dydaktyki i ocenianie

Osoby prowadzące dydaktykę nie nadużywają zaufania osób powierzających im swoje kształcenie i traktują swoją rolę z pełną odpowiedzialnością. W swojej praktyce nauczycielskiej przestrzegają następujących zasad:

1. Przekazują aktualny stan wiedzy, ukazując ograniczenia, perspektywy i kierunki poszukiwań w zakresie prowadzonego przedmiotu.
2. Przestrzegają praw autorskich i informują o autorskim wkładzie osób lub zespołów badawczych w dokonania poznawcze będące przedmiotem nauczania.
3. Nie deprecjonują innych osób prowadzących badania lub dydaktykę akademicką, także w polemikach merytorycznych.
4. Nie ukrywają cudzych błędów i naruszeń, a zarazem zmierzają do konstruktywnego rozwiązania wynikających z tego problemów.
5. Zwalczają przejawy nieuczciwości osób kształconych na wszystkich poziomach, w tym przywłaszczanie sobie przez nie wyników cudzej pracy.

6. Korzystając z narzędzi sztucznej inteligencji przestrzegają przepisów prawa i regulacji obowiązujących na UW.
7. Uczą osoby uczestniczące w zajęciach kultury dyskusji naukowej i formułowania krytyki w zgodzie z zasadami dobrego obyczaju i poszanowania innych osób uczestniczących w dyskusji.
8. Stosują sprawiedliwe i oparte na szacunku zasady równego traktowania i oceniania. Zasada ta nie wyklucza dostosowywania – w uzasadnionych przypadkach – metod dydaktycznych i metod oceniania do indywidualnych potrzeb osób uczestniczących w zajęciach.
9. Unikają sytuacji, w których oceniają lub podejmują decyzje co do osób, z którymi łączą je relacje mogące budzić wątpliwości co do bezstronności.
10. Respektują prawo osób kształconych do oceniania swojej pracy dydaktycznej i postawy nauczycielskiej.

Uczestnictwo w zajęciach dydaktycznych

Wszystkie osoby uczestniczące w zajęciach:

11. Przestrzegają zasad kultury dyskusji naukowej i formułowania krytyki w zgodzie z zasadami dobrego obyczaju i poszanowania innych osób uczestniczących w dyskusji. Respektują odmiennosc poglądów i nie narzucają własnych.
12. Respektują prawa własności intelektualnej. Prace kontrolne wykonują samodzielnie, nie korzystając z niedozwolonych form pomocy i materiałów.
13. Wykorzystując narzędzia sztucznej inteligencji, przestrzegają przepisów prawa i obowiązujących na UW regulacji, a także zasad ustalonych z prowadzącymi zajęcia.

Relacje między osobami studiującymi i kształcącymi się w szkołach doktorskich a osobami prowadzącymi dydaktykę

Wszystkie osoby prowadzące dydaktykę w swojej praktyce nauczycielskiej:

14. Traktują osoby kształcące się na wszystkich poziomach studiów i w szkołach doktorskich, w sposób profesjonalny. Dbają o to, by nie skracać nadmiernie dystansu osobistego, w szczególności poprzez zadawanie pytań o charakterze osobistym, epatowanie informacjami z życia prywatnego, częstowanie alkoholem lub innymi środkami odurzającymi, czy też przez naruszanie przestrzeni osobistej.
15. Odnoszą się do osób studiujących na wszystkich poziomach kształcenia, w tym w szkołach doktorskich, z życzliwością i taktem, unikają niestosowności w słowach i zachowaniu, panują nad emocjami i zachowują bezstronność.
16. Nie wykorzystują swojej pozycji do nawiązania pozazawodowej relacji z osobami, które uczęszczają na prowadzone zajęcia lub w jakikolwiek inny sposób podlegają ich zwierzchności naukowej lub służbowej.
17. Zapraszając osoby studiujące lub kształcące się w szkołach doktorskich do udziału w badaniach naukowych, uwidaczniają ten udział w dokumentacji wyników badań i publikacji

oraz respektują ich prawo do wynagrodzenia za pracę wykraczającą poza obowiązki wynikające z faktu kształcenia się na UW.

18. Respektują prawo osób studiujących na wszystkich poziomach kształcenia i w szkołach doktorskich, do wykorzystywania dostępnych instytucjonalnych metod rozwiązywania konfliktu lub dochodzenia ich praw na gruncie obowiązujących procedur.

Wszystkie osoby uczestniczące w zajęciach:

19. Odnoszą się do pozostałych osób z życzliwością i taktem, unikają niestosowności w słowach i zachowaniu, panują nad emocjami.

20. Unikają nawiązywania pozaakademickich relacji z osobami prowadzącymi zajęcia i nadmiernego skracania dystansu.

21. Szanują prawo innych do zachowania równowagi między pracą i życiem prywatnym.

22. Respektują prawo innych osób do wykorzystywania dostępnych instytucjonalnych metod rozwiązywania konfliktu lub dochodzenia ich praw na gruncie obowiązujących procedur.

4) Relacje w strukturach organizacyjnych uczelni

1. Podstawą relacji między osobami tworzącymi wspólnotę uniwersytecką, w szczególności między osobami pełniącymi funkcje kierownicze a osobami pracującymi naukowo, dydaktycznie, w administracji oraz na pozostałych stanowiskach, są partnerstwo, zaufanie, dobra wola, profesjonalizm oraz wzajemny szacunek. Relacje te opierają się na świadomości działania w ramach wspólnoty uniwersyteckiej i na poczuciu odpowiedzialności za dobro wspólne i poszanowanie wartości uniwersyteckich.

2. Szczególny charakter mają relacje pomiędzy osobami pełniącymi funkcje promotorskie a osobami przygotowującymi rozprawy doktorskie. W relacji z doktorantami i innymi osobami na wczesnym etapie kariery naukowej promotorzy wspierają ich rozwój jako badaczy, respektując ich wkład w powstawanie wyników i prawo do budowania własnego dorobku. Nie ograniczają ich autonomii badawczej ani nie wykorzystują zależności wynikającej z opieki naukowej.

3. W celu kształtowania właściwych relacji w obrębie hierarchii uczelnianej, osoba będąca przełożonym:

a) stosuje partycypacyjne metody podejmowania decyzji;

b) jest otwarta na kontakty z osobami podległymi służbowo lub merytorycznie; udziela informacji zwrotnej i ją przyjmuje; uwzględnia w swoich decyzjach trudne sytuacje życiowe osób podległych;

c) koncentruje się na wskazywaniu i rozwiązywaniu problemów, stosuje konstruktywną krytykę, skupia się na problemie, a nie na ocenie osoby;

d) dostrzega i docenia zaangażowanie i osiągnięcia osób będących podwładnymi, nie ograniczając się wyłącznie do wskaźników ilościowych;

- e) troszczy się o rozwój zawodowy osób będących podwładnymi;
- f) uznaje autonomię działania osoby będącej podwładnym w jej zakresie kompetencji;
- g) sprawnie i efektywnie nadzoruje realizację zadań;
- h) powierza obowiązki w powiązaniu z systemem motywacji, w tym z możliwością rozwoju zawodowego;

oraz wystrzega się następujących zachowań:

- i) arbitralnego ograniczania wolności badawczej i dydaktycznej podwładnych;
- j) niedoceniań pracy i ambicji osoby będącej podwładnym;
- k) wymagania przekraczania zakresu obowiązków przez osobę będącą podwładnym;
- l) nieprzestrzegania procedur;
- m) faworyzowania wybranych osób i uznaniowości w podejmowaniu decyzji;
- n) zarządzania za pomocą zakazów i kar;
- o) przypisywania sobie osiągnięć osób będących podwładnymi;
- p) niskiej kultury wypowiedzi, przekraczania granic w relacjach z osobą będącą podwładnym.

4. W celu zapewnienia sprawnej współpracy między osobami a jednostkami UW, w szczególności w zakresie działań opartych na zależności, każda osoba kieruje się niniejszymi zasadami:

- a) zachowanie standardów sprawiedliwości proceduralnej, w szczególności przy zarządzaniu ograniczonymi zasobami;
- b) unikanie dublowania procedur w realizacji zadań administracyjnych;
- c) efektywne i sprawne wykonywanie obowiązków własnych oraz gotowość pomocy w rozwiązywaniu problemów osób współpracujących;
- d) zachowanie równowagi między wymaganiami życia zawodowego i osobistego osób będących podwładnymi;
- e) otwarte stawianie problemów zawodowych i skupianie się na rozwiązaniach;
- f) unikanie konfliktu interesów; w przypadku wystąpienia okoliczności wskazujących na możliwość jego zaistnienia – przedstawienie sprawy swoim przełożonym lub innym właściwym jednostkom akademickim lub powstrzymanie się od działań, na które może wpływać konflikt interesów;
- g) niepodporządkowywanie zasad rzetelności i uczciwości zawodowej osiągnięciu celów własnych lub grup interesów w życiu akademickim i poza nim;
- h) niedeprecjonowanie innych osób pełniących funkcje zarządcze lub wykonujących działania administracyjne na rzecz uczelni.

5) Współpraca z otoczeniem zewnętrznym i wystąpienia publiczne

Dbłość o wizerunek uczelni

Osoby tworzące wspólnotę Uniwersytetu Warszawskiego:

1. Dbają o wizerunek Uniwersytetu Warszawskiego oraz nie podejmują działań, które mają na celu wyrządzenie uczelni materialnej lub niematerialnej szkody.
2. Unikają współpracy badawczej lub dydaktycznej z osobami lub podmiotami, z którymi współpraca jest zakazana, lub prowadzącymi działalność jawnie naruszającą prawa człowieka.
3. Udostępniają rzetelną informację o swojej działalności w celu umożliwienia prowadzenia otwartej polityki informacyjnej uniwersytetu.

Aktywność publiczna

4. Osoby tworzące wspólnotę Uniwersytetu Warszawskiego są świadome, że ich aktywność w przestrzeni publicznej, w tym również w mediach społecznościowych, może wpływać na wiarygodność i reputację Uniwersytetu Warszawskiego. Dlatego w publicznych wypowiedziach oraz w mediach społecznościowych:

- a) nie wygłaszają poglądów sprzecznych z ustaleniami nauki bez podania rzeczowego uzasadnienia swojego stanowiska lub poglądów sprzecznych z wartościami Uniwersytetu Warszawskiego;
- b) nie podważają autorytetu i nie dyskredytują osiągnięć naukowych innych osób;
- c) nie dopuszczają się dyskryminacji, ani nie stosują mowy nienawiści wobec żadnej osoby lub grupy społecznej;
- d) nie upowszechniają treści o charakterze dyskryminującym, obraźliwym, obscenicznym bądź poniżającym;
- e) zachowują kulturę wypowiedzi.

5. Zasady te nie ograniczają możliwości prowadzenia merytorycznego dialogu, prawa do wygłaszania własnych poglądów czy konstruktywnej krytyki.

Afiliacja UW

6. Wypowiadając się publicznie na tematy związane z ich działalnością na Uniwersytecie Warszawskim, wszystkie osoby tworzące wspólnotę UW powinny podawać swoją afiliację akademicką UW.
7. Wszystkie osoby tworzące wspólnotę UW dbają o należyte oddzielanie swojej roli akademickiej od innych ról i funkcji publicznych.

6) Reagowanie na naruszenia

Wszystkie osoby tworzące wspólnotę UW czynnie reagują na występujące w środowisku akademickim niewłaściwe zachowania, naruszenia zasad etycznych lub przypadki korupcji, w szczególności przez zasygnalizowanie problemu przełożonym lub powołanym do tego organom uczelni.

7) Rozwinięcie zasad zawartych w niniejszym Kodeksie znajduje się w szczegółowych dokumentach regulacyjnych UW, takich jak uchwały Senatu, zarządzenia Rektora, rekomendacje oraz dobre praktyki.

UNIwersytet
Warszawski

Senacka Komisja Prawno-Statutowa

OPINIA
KOMISJI SENACKIEJ PRAWNO-STATUTOWEJ
w sprawie projektu Kodeksu Etyki Uniwersytetu Warszawskiego

Data posiedzenia: 16 czerwca 2026 r.

Podstawa prawna: § 24 ust. 1 i 2 Regulaminu Senatu Uniwersytetu Warszawskiego

I. PRZEDMIOT OPINII

Komisja Senacka Prawno-Statutowa rozpatrzyła projekt Kodeksu Etyki Uniwersytetu Warszawskiego.

Projekt został wniesiony pismem z dnia 11 czerwca 2026 r.

Cel i zakres regulacji:

Celem projektowanych regulacji jest wyrażenie wspólnych wartości oraz aspiracji osób tworzących społeczność Uniwersytetu Warszawskiego, w oparciu o dobrowolne zobowiązanie do respektowania ideałów leżących u podstaw funkcjonowania Uczelni.

Dokument ten nie zawiera sankcji i nie służy dyscyplinowaniu, lecz ma na celu kształtowanie wzorców postępowania w obszarze badań naukowych, edukacji oraz codziennych relacji wspólnotowych i współpracy z otoczeniem.

II. STANOWISKO KOMISJI

Po zapoznaniu się z projektem Kodeksu Etyki Uniwersytetu Warszawskiego oraz przeprowadzeniu dyskusji, **Komisja jednogłośnie pozytywnie opiniuje przedłożony projekt i rekomenduje Senatowi Uniwersytetu Warszawskiego jego przyjęcie.**

Komisja sugeruje jednocześnie, aby w tekście Wprowadzenia silniej zaakcentować solidarność między członkami wspólnoty akademickiej, a także zawrzeć wyjaśnienie, że przepisy Kodeksu powinny być interpretowane w dobrej wierze, co pozwoli uniknąć ich potencjalnych błędnych interpretacji.

Przewodnicząca
Komisji Senackiej Prawno-Statutowej

dr hab. Magdalena Olpińska-Szkiełko, prof. ucz.